

SAMEN 'NEEN' ZEGGEN TEGEN ARMOEDE

Omschrijving

Dit pakket bevat werkmateriaal om ongeveer 1 uurtje met je klas te werken rond het thema "armoede" en de dag van verzet tegen armoede op 17/10. Het pakket bestaat uit vier meerkeuzevragen die de leerlingen in de klas moeten beantwoorden (inclusief soms filmfragment en foto's), waarna materiaal voorzien is om de bespreking van het juiste antwoord te organiseren. Er is ook een PowerPoint beschikbaar om te presenteren aan de klas (met vragen en oplossingen).

Samen ‘neen’ zeggen tegen armoede

Handleiding voor de leerkracht bij de PowerPoint

Praktische informatie:

Er zijn twee bestanden, dit document als handleiding voor de leerkracht en een PowerPoint.

Benodigd materiaal:

- Beamer en laptop of pc
- Internet om de filmpjes online te kunnen bekijken

1. Wat is armoede?

Filmpje Karrewiet

<https://www.ketnet.be/karrewiet/29%20september-2015-kinderen-armoede>

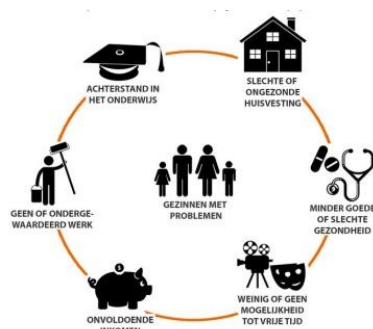
Bespreking

Materiaal: Projecteer de cirkel van armoede.

Vragen voor leerlingen: Waaraan denken jullie na het zien van het filmpje? Hoe zouden jullie omschrijven wat armoede is?

Uitleg: Mensen die in armoede leven hebben **weinig geld**. Hierdoor krijgen ze te **weinig kansen** om **belangrijke dingen in het leven** te hebben. Ze krijgen minder kansen op school (omdat ze bijvoorbeeld geen rustige plek hebben om huiswerk te maken of niet gemotiveerd worden door ouders), wonen in een klein of slecht huis/appartement, hebben een slechtere job. Zie cirkel van armoede.

Armoede vindt dus niet plaats op één domein, maar op verschillende domeinen die aan elkaar samenhangen. Het gaat hierbij niet om een eenmalig feit, maar om een blijvende toestand.

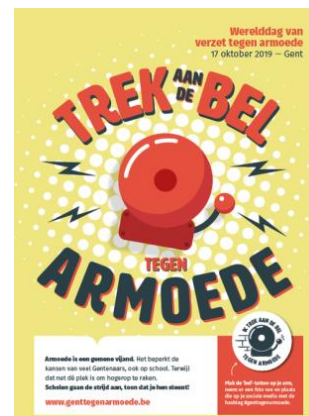
Bron: Diversiteit in actie, 1 op 10

2. Armoede is geen eigen keuze

Bespreking

Materiaal: Projecteer affiche verzet tegen armoede 17/10/19

Uitleg: 17 oktober is de dag van verzet tegen armoede, ook in de klas willen we hier even rond stilstaan. Op 17 oktober weten we dat de **kansen en mogelijkheden om te kiezen niet voor iedereen hetzelfde** zijn. Ook binnen onderwijs. We weten maar al te goed dat er nog steeds veel kinderen zijn die te veel zorgen hebben en veel verbergen om net als elk ander klasgenootje te zijn en erbij te horen. Daarom willen we vandaag **‘neen’ zeggen** tegen armoede.

Vragen voor leerlingen: ‘Verzet’: wat betekent dat nu eigenlijk...?

Uitleg: Iedereen heeft al eens **‘neen’** gezegd tegen bv. naar school gaan, huiswerk maken, naar de tandarts gaan of spruitjes te moeten eten. **Door heel duidelijk ‘neen’ te zeggen**, ‘ik wil dit of dat niet’, laat je van je horen. Dat betekent dat je je **verzet** tegen dingen die je niet graag doet.

Natuurlijk kan verzet ook over ruimere thema’s gaan, zoals op 17 oktober. Op de ‘werelddag van verzet tegen armoede’ zeggen we heel duidelijk **‘neen’ tegen honger, uitsluiting, oorlog**,... Het is niet eerlijk als kinderen minder kansen krijgen om naar school te gaan of uitgesloten worden omdat ze niet hip of cool zijn.

3. Wat weet jij over armoede?

3.1 Kinderarmoede

Hoeveel kinderen in Gent werden in 2017 in een kansarm gezin geboren?

A: ongeveer 1 op 4 kinderen

B: ongeveer 1 op 3 kinderen

C: ongeveer 1 op 8 kinderen

Antwoord

A: In Gent werden in 2018 ongeveer 1 op 4 kinderen (22,3 %) geboren in een kansarm gezin. Ter vergelijking: In Vlaanderen is dat ongeveer 1 op 8 (13,7 %)

Bespreking

Materiaal: [filmpje Karrewiet](#) over opgroeien in armoede

Vragen voor leerlingen:

Vraag de leerlingen om tijdens het filmpje goed op te letten en aan te duiden op de cirkel van armoede waar er zich moeilijkheden voordoen, op welke domeinen de jongen zorgen ervaart.

Uitleg:

Tijdens het filmfragment komen zaken op de diverse levensdomeinen aan bod op de verschillende levensdomeinen die besproken kunnen worden.

- **Onvoldoende inkomen:** zorgen rond niet genoeg geld overhouden, verjaardagscadeau/dure spullen willen maar tegelijk schuldgevoel omdat er niet genoeg geld is (ook mentale gezondheid), eigen spaargeld uitlenen aan ouders om eten te kunnen kopen...
- **Huisvesting:** zorgen dat de huur zal kunnen betaald worden en ze niet op straat zullen belanden. Geen kwaliteitsvol huis, veel zaken kapot.
- **Onderwijs:** ouders zonder geldzorgen hebben meer ruimte om hun kinderen voor school te stimuleren, leren typen kost honderden euro's,
- **Minder goede gezondheid:**
 - o Medische gezondheid: zus moet geopereerd worden, tandzorg (beugel), oogarts (bril)
 - o Mentale gezondheid: piekeren, stress, zorgen maken over de toekomst, minderwaardig voelen
- **Vrije tijd:** minder culturele activiteiten. Na een vakantie terug naar school gaan is niet leuk, want iedereen vertelt zijn/haar vakantie verhalen (reizen, dure uitstappen). Graag eens op reis gaan.

3.2 Onderwijs en armoede

Is naar school gaan gratis voor iedereen?

- A. Ja, en dat is ook goed want alle kinderen hebben recht op onderwijs
- B. Ja, toch in het lager onderwijs
- C. Nee, als kinderen aan alle activiteiten willen meedoen die de school aanbiedt, is onderwijs niet gratis

Antwoord

C: als je alles bijeen telt is onderwijs niet gratis.

Bespreking

(Leerplicht)onderwijs is gratis. Voor het basis en secundair onderwijs houdt dat in dat de toegang gratis is. Dat betekent dat ouders geen inschrijvingsgeld betalen.

In het lager onderwijs zijn er ook activiteiten die nodig zijn om te kunnen leren gratis. Schoolboeken, schrijfgerief, een passer, fotokopieën enz. moet de school dus zelf voorzien. Een secundaire school mag wel bijdragen vragen voor didactisch materiaal, zoals boeken of kopieën die nodig zijn voor de lessen, en voor bepaalde activiteiten, zoals theaterbezoek of meerdaagse uitstappen.

Hiernaast zijn er activiteiten en zaken die het schoollopen aangenamer en interessanter kunnen maken. De kosten hiervan **zitten in de lagere school vervat in de maximumfactuur**. De maximumfactuur legt vast hoeveel scholen aan ouders maximaal mogen doorrekenen voor zaken die echt nodig zijn om te leren en die scholen dus niet gratis moeten aanbieden. Een sportdag of schoolreis vallen hieronder. De maximumfactuur zorgt ervoor dat het voor ouders betaalbaar blijft.

In het secundair onderwijs is er geen maximumfactuur. De kosten kunnen dus hoog oplopen. De ene school is daardoor ook veel duurder dan de andere school.

Daarnaast mogen scholen **geld vragen voor dingen waar kinderen gebruik van maken**, maar die niet nodig zijn om te leren. Het kost ouders dus geld wanneer hun kind op school warm wil eten, het kind in de studie blijft etc. Sommige scholen betalen nu soms zelf warme maaltijden voor kinderen die echt honger hebben. Dit is heel duur voor de school en niet elke school kan dit betalen.

Onderwijs is dus niet gratis, hoewel elk kind wel recht op onderwijs heeft.

Materiaal: [filmpje Karrewiet](#) over armoede op school (57'')

3.3 Werelddag van Verzet tegen Armoede

Wist je dat 17 oktober de internationale dag van verzet tegen armoede is? Wat is het symbool van die dag ?

- A. een vuist
- B. een wit laken met een knoop
- C. een vredeesteken

Antwoord

B: een wit laken met een knoop.

Bespreking

Materiaal: dia met foto van geknoopt laken

Vragen voor leerlingen:

Op 17/10 wordt aan iedereen gevraagd om de strijd aan te binden tegen armoede en een geknoopt wit laken uit je raam te hangen. Wat zou dit kunnen betekenen, een knoop in een wit laken?

Denk misschien even aan een strip of tekenfilm, al eens iemand gezien die met een laken uit het raam probeert te ontsnappen?

Geknoopte lakens die uit het raam hangen, staan voor de boodschap **'ontsnappen uit armoede is een zaak van iedereen'**. Het laken uit het raam verbeeldt de ontsnapping. De knoop erin verwijst naar de slogan **'bind mee de strijd aan tegen armoede'**. **Door verschillende lakens aan elkaar te knopen, krijgen we een langer laken om te ontsnappen uit de armoede.**

Ken je daarnaast de uitspraak 'knoop iets in je oren' of een 'knoop in je zakdoek leggen'? Wat betekent dit?

Hiermee wordt bedoeld dat de boodschap erg belangrijk is en deze niet mag worden vergeten. Met de knoop in het witte laken zeggen we dat **armoede veel aandacht verdient en niet mag worden vergeten.**

3.4 Dag tegen armoede 2019: 'Trek aan de bel tegen armoede'

Wat is de betekenis van de slagzin 'Trek aan de bel tegen armoede'?

A: dat armoede de baas is en je hier niets tegen kan doen als school

B: dat je moet aantonen dat er iets ergs aan de hand is, namelijk teveel kinderen in armoede op de schoolbanken zitten en geen gelijke kansen krijgen, en je hier iets tegen kan doen met je school

Antwoord

B

Bespreking

Armoede is ook op school aanwezig en zorgt ervoor dat naar school gaan niet voor elke kind even gemakkelijk gaat. Door aan de bel trekken (straks gaan we dit letterlijk doen om 11u55), tonen we dat er iets ergs aan de hand is en dat het niet goed is dat er zoveel

armoede is. We trekken aan de bel om aan te tonen dat er een probleem is. We bellen iedereen wakker om iets aan het probleem te doen. Ook met de school kan je mee helpen aan de strijd tegen armoede. De ideeënbundel helpt je hierbij.

We kunnen armoede ook meer zichtbaar maken door de tattoo te kleven. Dan tonen we aan de mensen dat strijden tegen armoede.

Wat zouden jullie nog zelf tegen armoede kunnen doen? Welke inspanningen zou je samen klas en/of school kunnen doen?

De tattoo kleven, armoede bespreekbaar maken, vooroordelen wegwerken, letten op het kostenbeleid (bv. rond handboeken, dure uitstappen op school,...).

Materiaal: foto's met tattoo's

Oproep

Plak met je klas de tattoo en post een foto via social media met de hashtag **#genttegenarmoede**, zodat iedereen ziet dat ook jullie klas/school meestrijdt tegen armoede en uitsluiting.

4. Slot

Vragen:

Wat vonden jullie van dit moment? Wat hebben jullie onthouden en nemen jullie mee? (reacties mogen doorgemailed worden naar eva.vandevivere@ocmw.gent)

Uitleg:

Het is goed om mee te nemen dat armoede geen eigen keuze is en het wel voor heel veel moeilijkheden zorgt op verschillende domeinen. Door wat we hebben te delen met elkaar, kunnen we al een deel van de problemen oplossen. Samen neen zeggen tegen armoede!

Zeker op 17/10 staat iedereen extra stil bij armoede; jullie kunnen op die dag meedoen met de herdenking van 17/10: mensen in armoede nemen het woord en herdenken de slachtoffers van armoede.

Het volledige programma voor 17 oktober 2019 vind je [hier](#).

Dieper ingaan op het thema armoede?

- **Werken met getuigenissen van mensen in armoede.** Werken met mensen die zelf in armoede leven/leefden is een zeer krachtige methodiek. Hun verhalen brengen een beter begrip van hoe het voelt om in armoede op te groeien en/of te leven.
- **Laat je leerlingen een dag meedraaien in een armoedeorganisatie.** Leerlingen zelf in contact laten komen met mensen in armoede en hen te laten meewerken in een organisatie. In Gent kan je bijvoorbeeld terecht bij vzw SIVI.
- **Werken aan een kostenbewust schoolbeleid?** Check onze [ideeën bundel](#) voor scholen en laat je inspireren door je collega's.
- **Trajecten op de school.** Je kan met je school ook een langduriger traject aangaan om de werking van je school en de manier van omgaan met diversiteit aan te pakken op een duurzame en structurele manier (zie bijvoorbeeld de trajecten van [Samen tegen Onbetaalde Schoolfacturen - STOS](#)).

Wil je met je school dieper op het thema ingaan? De departementen Onderwijs en Sociale Dienstverlening kunnen je hierin ondersteunen. Neem contact op met onderwijscentrum@stad.gent.